

ไส้เดือนตาบอดในเขาวงกต: การใช้โวหารภาษานำเสนอแนวคิดทาง
พระพุทธศาสนา

The Blind Earthworm in the Maze: A Language Use in Terms of
Expressions Presenting Buddhism Concepts

พิสุทธิ์พงศ์ เอ็นดู

Pisutpong Endoo

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์

Rajamangala University of Technology Isan, Surin Campus

E-mail: Promise_Guy@Hotmail.Com

คมสันท์ ขัติยะ

Khomsan Khattiya

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน ศูนย์กลางนครราชสีมา

Rajamangala University of Technology Isan, Nakhon Ratchasima

E-mail: Khong_777@Hotmail.Com

ได้รับบทความ: 18 มิถุนายน 2563; แก้ไขบทความ: 29 กรกฎาคม 2563; ตอรับตีพิมพ์: 22 กันยายน 2563

Received: June 18, 2020; Revised: July 29, 2020; Accepted: September 22, 2020

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การใช้โวหารภาษานำเสนอแนวคิดทางพระพุทธศาสนาในนวนิยายเรื่อง ไส้เดือนตาบอดในเขาวงกตของวีรพร นิติประภา ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีศึกษาเอกสารตามขั้นตอนคือ 1) สสำรวจและศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดพุทธศาสนาและการใช้โวหารภาษาในวรรณกรรม 2) ศึกษานวนิยายเรื่องไส้เดือนตาบอดในเขาวงกตของวีรพร นิติประภา 3) วิเคราะห์การใช้โวหารภาษานำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาในนวนิยายเรื่องไส้เดือนตาบอดในเขาวงกตของวีรพร นิติประภา ตามแนวคิดและทฤษฎีการใช้โวหารของปาริฉัตร พยุงศรี ตามประเด็นเกี่ยวกับบรรยายโวหาร พรรณนาโวหาร เทศนาโวหาร อุปมาโวหาร และสาธกโวหารและ 4) เสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า

วีรพร นิติประภา นั้นได้ใช้อุปมาโวหารมากที่สุด รองลงมาได้แก่บรรยายโวหาร พรรณนาโวหาร และเทศนาโวหารตามลำดับ อย่างไรก็ตามไม่พบว่ามีลักษณะการใช้สาธกโวหารภาษา

คำสำคัญ: การใช้ภาษา, โวหารภาษา, แนวคิดในพระพุทธศาสนา, ไล่เดือนตาบอดในเขาวงกต

Abstract

This objective of this paper aimed to analyze the language use for presentation the Buddhism concepts in the Blind Earthworm in the Maze. This novel was written by Weraporn Nitiprapa. This study was a documentary analysis which consisted of three steps. They were 1) to survey and study document and research paper related to the Buddhism concepts and language uses in terms of expressions in literature, 2) to study the novel of the Blind Earthworm in the Maze, 3) to analyze language use in terms of expression presenting the Buddhism concepts in Weraporn Nitiprapa's novel, the Blind Earthworm in the Maze based on Parichat Payungsri's theory and idea on language uses in terms of expressions with five characteristics : descriptive expression, narrative expression, didactic expression, simile expression and argumentative expression, and 4) to present the result based on descriptive analysis.

The result of this study was found that Weraporn Nitiprapa's language use in most terms of simile expression, followed by descriptive expression, narrative expression, and didactic expression respectively. However, a language use in terms of argumentative expression wasn't found for using in her novel.

Keywords: Language Use, Terms in Expressions, Buddhism Concepts, Blind Earthworm in the Maze

1. บทนำ

นวนิยายจัดเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งอาจเป็นเรื่องสมมุติหรือบันเทิงคดี มีรูปแบบการแต่งเป็นร้อยแก้วแบบพรรณนาโวหาร ในภาษาไทยแต่เดิมเรียกว่าเรื่องอ่านเล่น หรือเรื่องประโลมโลก จากการศึกษาของนักวิชาการสามารถสรุปองค์ประกอบของนวนิยาย ในภาพรวมนั้นประกอบไปด้วย โครงเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา ฉาก ความคิดเห็นของผู้แต่ง ทำนองแต่ง (กมลทิพย์ กาลพันธ์, 2559) จุดประสงค์ของการแต่งวรรณกรรมประเภท นวนิยายนั้นก็เพื่อให้ผู้อ่านได้รับความบันเทิง เป็นเรื่องที่เกิดจากจินตนาการ ประกอบกับ เหตุการณ์ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันและดำเนินไปในสถานที่วันเวลาเชื่อมโยงกันเป็น

เรื่องราว โดยนำเอาสภาพสังคม เหตุการณ์บ้านเมือง การดำเนินชีวิตของผู้คนมาเป็นวัตถุดิบในการเขียน สอดแทรกทัศนคติ ความคิด ค่านิยมลงไปด้วย นวนิยายจึงเป็นเรื่องสะท้อนและจำลองภาพชีวิตของมนุษย์ในแง่มุมต่าง ๆ ตามยุคสมัย ซึ่งนักเขียนจะถ่ายทอดออกมาตามแนวคิดของตนแตกต่างกันไปตามประสบการณ์และสภาพแวดล้อมทางสังคมที่แตกต่างกัน (ปาริฉัตร พยงศรี, 2554: 2)

นวนิยายไทยนั้นแต่เดิมได้รับอิทธิพลมาจากชาติตะวันตก มีนวนิยายเรื่อง สนุกนี้นี้กแต่งโดยกรมหลวงพิชิตปรีชากร เป็นนวนิยายของไทยเรื่องแรกแต่เปลี่ยนแปลงแบบนวนิยายตะวันตกซึ่งมีเพียงแค่ตอนเดียวเนื่องจากถูกระงับจากรัฐบาลไทยโดยถูกกล่าวหาว่ามีเนื้อหากระทบต่อศาสนาในสมัยนั้น ต่อมามีนวนิยายแปลเรื่อง ความพยายามแต่งโดยแม่วันแปลมาจากหนังสือชื่อ Vendetta ของ Marie Corelli ตีพิมพ์เป็นเป็นตอน ๆ ในหนังสือหลักวิชา ในช่วงปี พ.ศ. 2445 ผลงานดังกล่าวสร้างแรงจูงใจให้นักเขียนคนอื่น ๆ สร้างสรรค์งานนวนิยายเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน (จิระนันท์ อนันต์ไทย, 2557) ในปัจจุบันนี้มีนักเขียนนวนิยายของไทยเป็นจำนวนมากมีเอกลักษณ์เฉพาะและผลงานได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ อาทิเช่น คำพูน บุญทวี เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ อัศศิริ ธรรมโชติ ชาติ กอบจิตติ คมทวน คันธนู เป็นต้น นักเขียนที่มีรายชื่อดังกล่าวล้วนทุ่มเทสร้างงานเขียนตามรูปแบบและความถนัดของตัวเอง โดยมีจินตนาการการสร้างเรื่องมาจากสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว ไม่ว่าจะเป็นโครงเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา ฉาก แนวคิดการสะท้อนปัญหาทางสังคม การเมือง วัฒนธรรม ความเชื่อ รูปแบบการใช้ภาษา เป็นต้น จากผลงานสร้างสรรค์เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนไม่เหมือนใคร งานพวกเขาจึงได้รับการพิจารณาให้ได้รับรางวัลต่าง ๆ อาทิเช่น รางวัลวรรณกรรมซีไรต์ สำหรับรางวัลวรรณกรรมซีไรต์ประจำ พ.ศ. 2558 ผลงานที่ได้รับคัดเลือกให้ได้รับรางวัล ได้แก่ นวนิยายเรื่องไส้เดือนตาบอดในเขาวงกตผลงานของวีรพร นิติประภา ซึ่งเป็นนวนิยายเรื่องยาวเรื่องแรกที่เขาเขียนใช้ระยะเวลาการเขียนทั้งสิ้น 3 ปี

เนื้อหาของนวนิยายเรื่องไส้เดือนตาบอดในเขาวงกตเป็นเรื่องราวของชลิกาและซาริยา สองพี่น้องกับเรื่องราวของคนในครอบครัวที่มีแรงอาฆาต รอยร้าว ความรักที่มีต่อปราน ขายนุ่นผู้ต้องผจญภัยในชีวิตด้วยความเหงา ว่าเหว่า เปลาเปลี่ยว ทั้งหมดเป็นเด็กกำพร้าผู้ตกอยู่ในชะตากรรมเดียวกัน ซึ่งเรื่องราวเต็มไปด้วยสัญลักษณ์ในทุกฉากตอน ซ้ำซ้อนในเรื่องรักสามเส้าแสนธรรม ประจักษ์ด้วยเสน่ห์ร้ายละเอียดของความร่วมสมัยผ่านบุคลิก รสนิยมและการดำเนินชีวิตของตัวละคร (ไทยรัฐออนไลน์, 2558) นอกเหนือจากนี้นวนิยายเรื่องนี้ผู้เขียนได้สะท้อนภาพให้เห็นถึงความล้มเหลวของบริหารจัดการชีวิตในสังคม เสพติดศิลปะของคนหนุ่มสาวยุคใหม่ แสดงให้เห็นผลกระทบของการเผชิญหน้าระหว่างมายาคติกับอุดมคติของสถาบันครอบครัวไทย ในขณะเดียวกันก็รุ่มรวยไปด้วยการหยั่งถึงความงามอันบรรเจิดของศิลปะหลากหลายแขนง รวมทั้งความงดงามของธรรมชาติในรูปแบบอื่น ๆ

อีกด้วย (ASTV ผู้จัดการออนไลน์, 2558) ผลงานที่สร้างสรรค์นี้ผู้เขียนได้ถ่ายทอดผ่านสุนทรียภาพทางภาษาตราตรึงโดดเด่น สามารถสร้างคำและประโยคที่เป็นอัตลักษณ์ได้อย่างดีเยี่ยม (โพสท์ทูเดย์-ข่าวบันเทิง, 2558) เนื่องจากนวนิยายดังกล่าวมีจุดเด่นอยู่ที่ผู้เขียนใช้ภาษาทำให้ผู้อ่านไม่สามารถอ่านผ่านไปอย่างรวดเร็วได้ เพื่อให้การรับรู้เรื่องราวของภาษาได้อย่างเข้าถึงผู้อ่านจำเป็นต้องละเอียดคือค่อย ๆ อ่านไปที่ละน้อย งานวรรณกรรมดังกล่าวเต็มไปด้วยสัญลักษณ์ที่ผู้เขียนสร้างขึ้น ผู้อ่านต้องพยายามตีความสัญลักษณ์เหล่านั้นเพื่อเข้าถึงความหมายที่ผู้เขียนพยายามจะสื่อออกมาทางตัวหนังสือ (จดหมายข่าวเทวาลัยสานสายใยชาวอักษรฯ, 2558) ในเนื้อหาของนวนิยายเรื่องนี้ผู้เขียนได้รับแรงบันดาลใจจากหนังสือคู่สร้างคู่สมและข่าวสั้นจากหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับความรักของหนุ่มสาวต่างจังหวัด ทั้งคู่นัดกันเพื่อกินยาฆ่าตัวตาย เนื่องจากพ่อแม่กีดกันเรื่องความรัก เมื่อผู้หญิงกินยาเสร็จเกิดอาการชักน้ำลายฟูมปากเสียชีวิต ฝ่ายชายเกิดความรู้สึกกลัวและไม่กล้ากินยาได้แต่นั่งร้องไห้อยู่ข้างศพทั้งคืน และผู้เขียนยังได้นำเรื่องราวเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองวันการสลายชุมนุมของคนเสื้อแดงในปี 2553 มาประกอบในนวนิยายเรื่องนี้ด้วย (อรพรรณ จันทร์วงศ์ไพศาล, 2557)

ผู้ศึกษาเห็นว่านวนิยายเรื่องไส้เดือนตาบอดในเขาวงกต เป็นวรรณกรรมสร้างสรรค์ที่มีการนำเสนอนวนิยายรูปแบบแนวใหม่ซึ่งให้อรรถรสความเพลิดเพลินและให้ความรู้หลักคิดมุมมองต่อการใช้ชีวิต ความรัก ความหวัง ความล้มเหลวของหนุ่มสาว สถาบันครอบครัว โดยที่ผู้เขียนได้มีการนำเสนอการเล่าเรื่องตัวละคร ฉาก โครงเรื่อง เป็นต้นในรูปแบบของมายาคติ มีการใช้ภาษาในการเขียนอธิบายใช้โวหารภาษาที่หลากหลาย พร้อมกับอธิบายถึงหลักธรรมอ้างอิงเป็นหลักคิดในพระพุทธศาสนาประกอบการเล่าเรื่องด้วยสิ่งเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่สามารถทำให้ผู้อ่านนั้นเข้าถึงอรรถรสลุ่มลึกน่าติดตามในงานวรรณกรรมเรื่องดังกล่าวได้อย่างเข้าใจถ่องแท้ ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวรรณกรรมเรื่องไส้เดือนตาบอดในเขาวงกตซึ่งวีรพร นิติประภาได้ใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์ ประพันธ์เรื่อง โดยมีการสอดแทรกหลักธรรมในพระพุทธศาสนาไว้ในเนื้อเรื่อง นอกเหนือจากนั้นรูปแบบการเล่าเรื่องของผู้เขียนได้ใช้เนื้อหาผูกต่อเชื่อมโยงกับสังคม วิถีชีวิต ความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณี ถ้อยคำ สำนวน โวหารที่นิยม ยึดถือปฏิบัติในหลักพระพุทธศาสนา บทความวิชาการเรื่องนี้จะทำให้ทราบว่าวีรพร นิติประภาได้ใช้กลวิธีโวหารภาษานำเสนอแนวคิดด้านพุทธศาสนาในนวนิยายเรื่อง ไส้เดือนตาบอดในเขาวงกตอย่างไร

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของบทความวิจัยนี้เพื่อวิเคราะห์การใช้โวหารภาษาที่นำเสนอแนวคิดทางพุทธศาสนาในนวนิยายเรื่องไส้เดือนตาบอดในเขาวงกตของวีรพร นิติประภา

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีศึกษาเอกสารตามขั้นตอนดังนี้

3.1 สํารวจและศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดพุทธศาสนา และการใช้โวหารภาษาในวรรณกรรม

3.2 ศึกษางานนวนิยายเรื่อง ไล่เดือนตาบอดในเขาวงกตของวีรพร นิติประภา

3.3 วิเคราะห์การใช้โวหารภาษานำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาในนวนิยายเรื่อง ไล่เดือนตาบอดในเขาวงกตของวีรพร นิติประภา ตามแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้โวหารของปาริฉัตร พยุงศรี ตามประเด็น 1) บรรยายโวหาร 2) พรรณนาโวหาร 3) เทศนาโวหาร 4) อุปมาโวหารและ 5) สาธกโวหาร

3.4 สรุปผลและนำเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์

4. สรุปผลการวิจัย

โวหารภาษาหมายถึงการใช้ถ้อยคำที่กล่าวอย่างมีชั้นเชิงหรือท่วงทำนองในการพูดหรือเขียนสื่อความหมายได้อย่างมีศิลปะ และมักมีความหมายแฝงอยู่ในคำ หรือข้อความนั้น ๆ ซึ่งผู้รับสารย่อมเข้าใจความหมายได้ โวหารในการเขียนสามารถแบ่งได้เป็น 5 ชนิด คือ 1) บรรยายโวหาร 2) พรรณนาโวหาร 3) เทศนาโวหาร 4) อุปมาโวหาร และ 5) สาธกโวหาร (ปาริฉัตร พยุงศรี, 2554: 42)

ผลการศึกษาคำวิเคราะห์การใช้โวหารภาษาที่นำเสนอแนวคิดด้านพุทธศาสนาในนวนิยายเรื่อง ไล่เดือนตาบอดในเขาวงกตของวีรพร นิติประภาตามแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้โวหารภาษาของปาริฉัตร พยุงศรีนั้น พบว่ามีลักษณะการใช้โวหารภาษาดังต่อไปนี้

4.1 บรรยายโวหาร

บรรยายโวหาร คือการใช้โวหารภาษาเล่าเรื่องหรืออธิบายเรื่องราวต่าง ๆ ตามลำดับเหตุการณ์ มุ่งความชัดเจน ตรงไปตรงมา กล่าวถึงแต่สาระสำคัญไม่จำเป็นต้องมีพลความหรือความปลุกยอมุ่งสาระเพื่อความชัดเจน บรรยายโวหารที่นำเสนอแนวคิดด้านพระพุทธศาสนาที่วีรพร นิติประภาใช้ในนวนิยายเรื่องไล่เดือนตาบอดในเขาวงกตนั้น ปรากฏในการเล่าเรื่องบรรยายลักษณะและอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครสำคัญ ๆ ซึ่งประกอบไปด้วยแม่ของซาริยาและชลิกา ลุงธนิช ชลิกา ปราณ และอาภัท ซึ่งตัวละครทั้งหมดเหล่านี้ผู้เขียนได้ใช้กลวิธีในการเขียนบรรยายโวหารถึงลักษณะท่าทาง ลำดับเรื่องราวเหตุการณ์ อารมณ์ความรู้สึกและสิ่งที่เกิดขึ้นของตัวละครเป็นขั้นเป็นขั้นตอน มีการแทรกสังคม วิถีชีวิต ความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณี ถ้อยคำ สำนวน เกี่ยวข้องกับหลักพระพุทธศาสนาเพื่อให้ผู้อ่านได้มองเห็นภาพและเข้าใจในบทบาทของตัวละคร

การใช้บรรยายโวหารที่นำเสนอแนวคิดด้านพระพุทธศาสนาที่วีรพร นิติประภาใช้ในนวนิยายเรื่องไส้เดือนตาบอดในเขาวงกตนั้น มีการใช้ในลักษณะตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

“แม่เผด็จหมายทั้งหมดก่อนอรุณจะรุ่ง เดินวนถ่มน้ำลายใส่กองไฟที่ลุกโชน โดยไม่ยอมนิมนต์พระแม่แต่รูปเดียวมาवादให้เขา หล่อนก็สั่งให้คนงานให้ชุดหลุม... ลึกที่สุดเท่าที่จะลึกได้ และฝังเขาเอาไว้ใต้ต้นพิกุลเก่าแก่ แกจะต้องอยู่ที่นี่ ไม่ต้องไปผุดไปเกิดที่ไหนทั้งนั้น” (หน้า 26)

จากตัวอย่างเป็นการบรรยายถึงลักษณะอารมณ์ของแม่ซาริยาและซาลิกาซึ่งโกรธเคืองอย่างมากต่อสามีหลังจากที่ทราบว่ามีของเธอบีบเขียนจดหมายจำนวนสี่พันสองร้อยยี่สิบสองฉบับถึงผู้หญิงอื่น แม้ว่าสามีของหล่อนจะตายจากไปแล้วเหลือเพียงแต่ร่างที่นอนสงบนิ่ง แต่ความรู้สึกโกรธสามีของหล่อนก็ไม่สูญสลาย ผู้เขียนบรรยายอารมณ์ความรู้สึกโกรธของผู้หญิงคนหนึ่งซึ่งไม่รู้สึกละอายใจใตดินิมิตต์พระภิกษุในพระพุทธศาสนาทำพิธีกรรมในทางศาสนาให้กับผู้ตายตามความเชื่อของชาวพุทธ เป็นการบรรยายถึงความโกรธโดยมีการอิงเรื่องวัฒนธรรม ประเพณีความเชื่อของชาวพุทธมาเกี่ยวข้องด้วย

ตัวอย่างที่ 2

“ไม่เหมือนซาลิกาคู่ซึ่งปวารณาตัวเป็นนักอ่านนวนิยายรักตั้งแต่อายุสิบขวบ หรือซาริยาที่รู้ว่าเธออยากเป็นอะไรได้ทุกวัน แม้วันหนึ่งจะอยากเป็นนักสำรวจเมืองโบราณแห่งลุ่มแม่น้ำนครชัยศรี อีกวันจะอยากเป็นภิกษุณีแห่งลัทธิบูชาแม่วที่ตั่งขึ้นเอง...” (หน้า 53)

จากตัวอย่างผู้เขียนบรรยายลักษณะสิ่งที่ชอบและความสนใจของตัวละครชื่อว่าซาลิกาซึ่งชอบอ่านหนังสือนวนิยาย และในทางตรงกันข้ามก็บรรยายถึงลักษณะของซาริยาจิตใจโลเลและเพ้อฝันไม่หยุดนิ่ง ในตัวอย่างข้างต้นจะพบว่าผู้เขียนได้บรรยายถึงความใฝ่ฝันของซาริยาที่วันหนึ่งอยากจะเป็นภิกษุณี ภิกษุณีเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาถือเป็นนักบวชในพระพุทธศาสนามีศีลจำนวน 311 ข้อและมีข้อวัตรปฏิบัติต้องประพฤติอย่างเคร่งครัดเหมือนพระภิกษุสงฆ์

จากการศึกษาภาษาบรรยายโวหารของวีรพร นิติประภา นั้น พบว่าผู้เขียนใช้บรรยายโวหารเล่าลักษณะและอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครว่ามีลักษณะเป็นอย่างไรเป็นขั้นเป็นตอน สอดแทรกรายละเอียดของตัวละครว่ามีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกับแนวคิดและหลักคิดในพระพุทธศาสนาอย่างไร ซึ่งวิธีการนี้ช่วยให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจในรายละเอียดลักษณะ อารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร ทำให้การเล่าเรื่องดำเนินไปไม่สะดุดขัดอารมณ์ผู้อ่าน

4.2 พรรณนาโวหาร

พรรณนาโวหาร เป็นวิธีการที่จะทำให้อ่านนั้นเกิดจินตนาการ สร้างจินตภาพ เหตุการณ์ร่วมกับผู้เขียนในขณะที่กำลังอ่านอยู่ ร่วมรับรู้รสชาติ เกิดอารมณ์ความรู้สึกร่วม

เหมือนตัวเองได้เข้าไปอยู่ ไปเห็น ไปสัมผัส ฯลฯ ในท่ามกลางบรรยากาศนั้น ๆ ด้วยตัวเอง จากการศึกษาการใช้พรรณนาโวหารภาษาที่นำเสนอแนวคิดด้านพระพุทธศาสนาที่วีรพร นิติประภา ใช้ในนวนิยายเรื่องไส้เดือนตาบอดในเขาวงกตนั้น พบว่าผู้เขียนพรรณนาถึง ความรู้สึกของซาริยาเมื่อนึกถึงเหตุการณ์ประทับใจเมื่อตอนที่ตัวเองได้มาวัดและมอง ภาพเขียนฝาผนังเกี่ยวกับพุทธประวัติพรรณนาเล่าเรื่องราวผสมความรู้สึกถึงคนรักของซาริยา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

“...พากันไปเที่ยวชมวัดวามารามอันงดงามวิจิตรของเมืองกรุง...

ซาริยาชอบภาพเขียนฝาผนังที่วิหารวัดสุทัศน์มากกว่าที่อื่นใดและชอบบรรเร้าลูงชนิดให้พาไปทุกครั้ง เมื่อไม่รู้จะไปไหน ยามบ่ายถ้าไม่มีใครอยู่ในวิหาร เธอก็จะนอนลงกับพื้น หันปลายเท้าเข้าหากำแพงเพื่อ จะดู ภาพวาดได้ถนัดไม่ต้องคอยแหงนหน้าไวนาน ๆ แล้ว ยังมองดูภาพในมุมที่กว้างขึ้นได้อีกด้วย และในช่วงขณะเล็ก ๆ อันแสนแปลกประหลาดนั้น ปราณก็จะมานอนลงข้าง ๆ อย่างเงียบ ๆ คนทั้งสองจะออกไปท่องไปด้วยกันใน จักรวาลอันน่าตื่นใจที่คนอื่น ๆ มองไม่เห็น ฟังไม่ได้ยิน จักรวาลซึ่งโลดเล่นเสมือนจริงอยู่บนกำแพงวิหารนั้นชั่วกาล

ข้าแล้วข้าเล่า ต่อหน้าต่อตา วายุภักษ์พี่ฟ้าจะฟังทะยานขึ้นเหนือน้ำ ก่อนจะท่วมทั้งตัวลุ่มลุ่ม ลำภาพรั้ง ข้างเหล่ากิริที่กำลังแหวกว่ายเชิงข้าไปในกลางประกายวามของทะเลดวงดาว และแล้วสหายครั้ง ครุฑครั้งนกอินทรีก็จะคอย ๆ พื้นดินจากหลบลึกลับข้า ๆ บนบานหน้าต่าง สยายปีกออกกว้าง กระพือซอมเบา ๆ สองสามครั้งก่อนจะโรยร่อนข้ามวิหารไปยังอีกฟากฝั่งของหิมพานต์ บางครั้งหากโชคดียังมีโอกาสได้เห็น กวางทองมาริตซ์อ้ายเดินอุบวาบผ่าน กระดิกหางวาววับลับ ๆ ล่อ ๆ อยู่ตามหลังพุ่มไม้ และครั้งหนึ่งยังถึงกับได้ เป็นสักขีในวาระอันศักดิ์สิทธิ์ เมื่อพระพุทธองค์ทรงลี้พระเนตรขึ้นไต่ต้นพระศรีมหาโพธิ์...และตรัสรู้ (หน้า 71-72)

จากตัวอย่างพบว่า ผู้เขียนนั้นได้เขียนพรรณนาถึงความรู้สึกของซาริยาซึ่งเคยมา เที่ยวชมภาพวาดฝาผนังในวิหารวัดสุทัศน์ ภาพฝาผนังนี้ผู้เขียนได้พรรณนาถึงความงดงาม ของภาพวาดเรื่องราวชาดก เหตุการณ์ในพุทธประวัติ พรรณนาสร้างจินตนาการทำให้เสมือน ภาพเหล่านี้มีชีวิต นอกเหนือจากนั้นผู้เขียนถึงพรรณนาถึงความรู้สึกนึกถึงคนรักของซาริยาที่ มีต่อปราณโดยใช้วิธีการเล่าเรื่องแบบพรรณนาโวหารสลับไปสลับมาระหว่างภาพวาดในวิหาร วัดสุทัศน์และความรู้สึกของซาริยา ที่มีต่อคนรัก

ตัวอย่างที่ 2

“แต่ทั้งคู่ก็ไม่ได้กลับบ้านแม่น้ำดังที่ให้สัญญากันไว้ต่อหน้า ดอกไม้สีแดงชื่อปรารถนา หากไปวัด สุทัศน์ด้วยกันแทนสองวันถัดมา นอนลงเงียบ ๆ เคียงข้างกันในโบสถ์สงบร้าง เผื่อวายุภักษ์ฟังทะยานขึ้นลุ่ม ลำภาพรั้งข้า ๆ ด้วยกันอีกครั้ง คราวนี้กวางมาริตซ์ที่เคยวาววับลับ ๆ ล่อ ๆ อยู่ตามหลังพุ่มไม้ยังอุตสาหุไฝล่อออกมา ให้เห็นแปลงปลั่งเต็มตา แต่เหล่าเงร่นน้อยที่เคยเดินวนคอยลอบโยนเปรตคนดังกลับแพนพานอยู่ทั่วไปหมดตรง โนน ตรงนี้ ปีนป่ายบนเสากระโดงเรือสำเภาจีน ซ้ำข้ามหลังพญานาคที่กำลังพันไฟกลางมหานทีศรีทันดร นอน ทำท่าปางไสยาสน์ลือเลื่องพระพุทธองค์อยู่ข้าง ๆ ลิงดูดบังกัญชา กระทั่งบ้านเขียนชุกชอนอยู่หลังต้นพระศรีมหา โพธิ์ที่องค์พระศาสดาทรงประทับตรัสรู้ (หน้า 86-87)

จากตัวอย่างผู้เขียนกำลังพรรณนาถึงความรู้สึกของชาเรียนที่กำลังคิดถึงและโหยหาเรื่องราวอันประทับใจในอดีตที่เธอกับคนรักคือปรานได้ออกไปเที่ยวด้วยกัน มีการพรรณนาถึงภาพวาดในโบสถ์ในวัดสุทัศน์ สามเณรน้อย เปรต พญานาค ปางไสยาสน์ พระพุทธรองค์ ต้นศรีมหาโพธิ์ องค์พระตถาคต ตรัสรู้ วัดเป็นศาสนสถานที่สำคัญของพระพุทธศาสนา สามเณรเป็นเหล่ากอของสมณะผู้ที่จะสืบเชื้อสายการเป็นนักบวชในพระพุทธศาสนาต่อไป เปรตในพระพุทธศาสนาหมายถึงผู้ที่มีร่างกายและลักษณะการเสวยทุกขเวทนาซึ่งเกิดขึ้นจากการได้รับจากการกระทำในอดีตของตัวเอง รูปร่างของเปรตแต่ละตัวล้วนแตกต่างกันไปตามอำนาจปรุงแต่งของกรรมที่ตนทำเอาไว้เมื่อคราครั้งมีชีวิตอยู่ พญานาค เป็นสัตว์ที่มีการอ้างอิงในพระพุทธรประวัติมากมายอาทิเช่น ช่วยปกป้องพระพุทธรองค์เมื่อครั้งฝนตกหนัก พญานาคได้แผ่พังพานปกป้องพระพุทธรองค์ไม่ให้เปียกฝน เป็นต้น พระพุทธรองค์และองค์พระตถาคตเป็นพระนามที่บุคคลทั่วไปใช้เรียกพระพุทธเจ้า ต้นศรีมหาโพธิ์เป็นสหชาติคือเกิดพร้อมกันกับพระพุทธเจ้าและเป็นต้นไม้ที่พระพุทธองค์นั่งตรัสรู้ ตรัสรู้ คืออาการที่พระพุทธองค์ทรงรู้แจ้งแทงตลอดในพระสัจธรรม ทำลายกิเลสสูญสิ้น ทั้งหมดเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่ผู้เขียนใช้ประกอบพรรณนาเล่าเรื่องถึงความสุขของชาเรียนกับปราน

จากการศึกษาภาษาพรรณนาโวหารของวีรพร นิติประภา นั้น พบว่าผู้เขียนเล่าเรื่องให้ปรากฏเห็นภาพความงดงามทางอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครในอดีตซึ่งมีความสุขเมื่อได้ไปเที่ยวกับคนรักในสถานที่สำคัญในทางพระพุทธศาสนา เช่น โบสถ์ วัดวาอาราม วิหาร เป็นต้น ผู้เขียนได้วิธีการพรรณนาโวหารถึงความงดงามของภาพวาดในวิหารพร้อมพรรณนาถึงความสุขของชาเรียนเมื่อได้เห็นภาพเหล่านั้น วิธีการเหล่านี้เป็นการช่วยเพิ่มอรรถรสในนวนิยายของวีรพร นิติประภา มากยิ่งขึ้น

4.3 เทศนาโวหาร

เทศนาโวหาร เป็นการใช้โวหารภาษาที่มีลักษณะชี้แนะสิ่งที่มีประโยชน์และอาจจะเป็นการสั่งสอนให้ได้หลักคิดหรือแนวคิดที่ดี เพื่อให้บุคคลที่ได้รับการชี้แนะนั้นนำไปประพฤติปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อตัวเอง คนรอบข้าง สังคม ประเทศชาติ เทศนาโวหารดังกล่าวเป็นเหมือนการชักชวนเพื่อให้เกิดความรู้สึกคล้อยตามและนำไปประพฤติปฏิบัติตาม จากการศึกษาเทศนาโวหารในนวนิยายเรื่องสี่เดือนตาบอดในเขาวงกต ของวีรพร นิติประภา นั้นพบว่ามีการใช้เทศนาโวหารภาษาที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดพระพุทธศาสนา ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1

“อาหารคือความนึกคิดและจิตวิญญาณ มันบอกเรื่องราวที่ไม่ได้เล่าเกี่ยวกับผู้คน เวลาเจออาหารใหม่ ๆ ที่ไม่รู้จัก เราต้องชอบก็กินอีก ไม่ชอบก็ไม่ต้อง วันหลังมีโอกาสก็ให้ลองซ้ำใหม่อีกครั้ง...” (หน้า 73)

เทศนาโวหารจากตัวอย่างที่ยกมานี้เป็นคำพูดของลุงธนิตซึ่งเป็นญาติสนิทของชาเรียนและชาลิกาซึ่งได้สอนเรื่องการทำงานอาหารให้กับชาเรียน ผู้เขียนใช้เทศนาโวหารหลัก

แนวคิดพุทธศาสนาคือความนึกคิดและจิตวิญญาณ โดยยกเอาอาหารทุกชนิดเป็นสิ่งที่ไปหล่อเลี้ยงร่างกายของมนุษย์ให้มีพลังกำลังหล่อเลี้ยงบำรุงจิตวิญญาณ ทรศนะของพระพุทธศาสนา จิตหมายถึงธรรมชาติที่รู้อารมณ์ อารมณ์ หมายถึง สิ่งเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวของจิต หรือสิ่งที่ ถูกจิตรับรู้อีกอย่างหนึ่ง (ราชบัณฑิตยสถาน, 24542: 312) นอกเหนือจากนั้นจิตตามทรศนะของพระพุทธศาสนาก็คือ ธรรมชาติที่คิดหรือรู้แจ้งอารมณ์ทาง ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ จิตมีสภาพเป็นนามธรรม จับต้องไม่ได้มีการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไปทุกขณะ (ธนกร ชูสุขเสริม, 2559) สำหรับวิญญาณหมายถึงรู้ความต่างจำเพาะ หรือรู้อย่างหลากหลาย คำว่ารู้นี้ในที่นี้คือการรับรู้อารมณ์ ความรู้แจ้งในอารมณ์ (พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต), 2538: 17-18) นอกเหนือจากนั้นวิญญาณยังหมายถึงความรู้ที่เกิดขึ้นเมื่ออายตนะภายในของมนุษย์อันได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ กระทบกับอารมณ์หรือสิ่งเร้าจากภายนอก (บุญมี แทนแก้ว, 2543: 43) ดังนั้นอาหารคือจิตวิญญาณก็คืออาหารที่ไปช่วยส่งเสริมพลังในร่างกายส่งผลให้มีการรับรู้เห็นแจ้งในอารมณ์นั่นเอง

จากการศึกษาภาษาเทศนาโวหารของวีรพร นิติประภาณัน พบว่ามีการใช้บ่อยมากมีเพียงการใช้คำเชิงสั่งสอนของลุงธนิตที่สอนเรื่องการทำอาหารให้ชาเรีย โดยสอดแทรกหลักธรรมของพระพุทธศาสนาเรื่องจิตวิญญาณเข้าไปด้วย

4.4 อุปมาโวหาร

อุปมาโวหาร คือการใช้โวหารภาษาเปรียบเทียบ มีการยกตัวอย่างสิ่งที่คล้ายคลึงกันมาเปรียบเพื่อให้เกิดความชัดเจนด้านความหมาย ด้านภาพ และเกิดอารมณ์ ความรู้สึกมากยิ่งขึ้น ทำให้สิ่งที่ผู้เขียนนั้นรู้สึกน่าสนใจ น่าอ่านและน่าติดตาม การใช้โวหารภาษาเปรียบเทียบนั้นอาจจะเป็นการเปรียบเทียบอย่างสั้น ๆ หรืออย่างละเอียดก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทและจุดประสงค์การใช้อุปมาโวหารภาษานั้น เพื่อจะไปช่วยส่งเสริมโวหารด้านอื่น ๆ ใด ๆ จากการศึกษาอุปมาโวหารในนวนิยายเรื่องไส้เดือนตาบอดในเขาวงกต ของวีรพร นิติประภาณัน พบว่า มีการใช้อุปมาโวหารภาษาที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาดังนี้

ตัวอย่างที่ 1

“รูปนบพันที่ถูกตัดขึ้นไว้ราวกับประกาศนียบัตรแห่งชัยชนะเหนือผู้หญิงอื่นในตอนเริ่มแรกได้กลายมาเป็นอนุสรณ์สถานแห่งความพยายามอย่างสิ้นหวังในอันจะยืนยันการมีอยู่ของชีวิตคู่ที่แหลกสลาย ชีวิตคู่ซึ่งแม้ไม่อาจมองเห็น และไม่ต้องการเหลือเกินที่จะมองเห็น หากยังทุ่ม เทพลงมากมายลงไปเพื่อจะให้เห็นมัน แต่สุดท้ายก็ทำได้เพียงพาตัวเข้าไปอยู่ในวงล้อมของดวงตาที่เพ่งจ้องและตกเป็นฝ่ายถูกมองไปเสียเอง ข้าร้ายยังทำให้บ้านพลอยรกพร้อยไปด้วยใบหน้ามากมายจนดู ละม้ายที่เก็บอัฐินตายตามวัดไป” (หน้า 42-43)

จากตัวอย่างผู้เขียนใช้อุปมาโวหารภาษาเปรียบเทียบรูปจำนวนมากของแม่ที่ถ่ายรูปคู่กับพ่อ บ่งบอกรายละเอียด เหตุการณ์ว่าทั้งคู่นั้นได้ทำกิจกรรมอะไรร่วมกันมาบ้าง

นอกเหนือจากนี้ยังมีการเล่าถึงความรู้สึกล้มเหลว ผิดหวังและแตกสลายในการครองชีวิตคู่ของแม่ ผู้เขียนใช้โวหารเปรียบเทียบรูปภาพจำนวนมากที่ตั้งและแขวนไว้เป็นจำนวนมาก ซึ่งเกะกะและรกรุงรังพร้อมกับความผิดหวังที่สะท้อนออกมาจากรูปภาพนัยน์ตาของผู้เป็นแม่กับอัฐคนตายในวัด ซึ่งตั้งอยู่ระเกะระกะไม่เป็นระเบียบแบบแผน อัฐคนตายเป็นสถานที่สำหรับบรรจุกระดูกของคนตายซึ่งตั้งไว้ในวัด

ตัวอย่างที่ 2

“ไม่รวมห้องถัด ๆ ไปที่ค้อยกระแทกบานประตู ตะโกนโหวกเหวกด่าลอลมถึงกันไปมา โทรทัศน์ที่เอาแต่แผดเสียงละครเรื่องเดียวกันตั้งสี่อันออกมาจากทุกห้องโดยพร้อมเพรียงกัน สร้างระบบเสียงสมบูรณ์แบบรอบทิศให้กับอภิมหาจักรีที่แผ่ขยายอาณาออกไปไม่หยุดยั้ง งานอาหารบุตเน่ากับถุ้งขะเข้านองวางกองตามหน้าห้องแล้วยังเดียวดายเห็นบนานาที่ค้อยจะห่อหุ้มเขาเอาไว้ราวกับหยาไยแมงมุมในตอนตื่นนอนนั้น...” (หน้า 52)

จากตัวอย่างที่ยกขึ้นมาแสดงนั้น ผู้เขียนได้ใช้อุปมาโวหารภาษาเปรียบเทียบสถานการณ์ของความวุ่นวายของผู้คนซึ่งมีจำนวนมากที่ปราณอาศัยอยู่ ผู้เขียนเปรียบเทียบเรื่องอารมณ์ความต้องการที่แสดงออกของผู้คนที่อยู่รอบ ๆ ปราณนั้นมีนิสัยใจคอที่แตกต่างกันออกไป ในมุมมองพระพุทธศาสนาอภิมหาจักรีหมายถึงลักษณะอันเป็นพื้นฐานของจิตหรือนิสัยอันเป็นพื้นเพของบุคคลแต่ละคน คำว่าจักรี ใช้เรียกบุคคลที่มีจริยาอย่างนั้น ๆ ประกอบไปด้วยคนที่มี 1) ราคะจิต คือผู้ประพฤติหนักไปทางรักสวयรักงาม 2) โทสะจิต คือผู้มีปกตินิสัยหนักไปทางโทสะ คือผู้ประพฤติหนักไปใจร้อน 3) โมหะจิต คือผู้มีปกตินิสัยหนักไปทางโมหะ เวลา เชื่องซึม เชื่องง่าย งมงาย ขาดเหตุผล มองอะไรไม่ทะลุปรุโปร่ง 4) วิตกจริต คือผู้มีปกตินิสัยหนักไปทางนึกคิดจับจดฟุ้งซ่าน 5) สัทธาจริต คือผู้มีปกตินิสัยหนักไปทางศรัทธา น้อมใจเชื่อ เลื่อมใสได้ง่าย 6) ญาณจริตหรือพุทธิจริต คือผู้มีปกตินิสัยหนักไปทางชอบคิดพิจารณาด้วยเหตุผลอย่างลึกซึ้ง ชอบใช้ปัญญาพิจารณาตามความเป็นจริง ไม่เชื่ออะไรโดยไม่มีเหตุผล (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2545: 189-190) จริตเหล่านี้ในพระพุทธศาสนาถือว่าเป็นอภิมหาจักรีของคนทั่วไป

ตัวอย่างที่ 3

“...มันเป็นเส้นเชือกทำด้วยเงินที่ตวัด ร้อยกันอยู่ มองดูเกือบเหมือนเครื่องหมายอนันต์ แต่ซับซ้อนและซ้อนทับกันหลายชั้น นี่คือเงื่อนแห่งนิรันดร์ เส้นไม่มีจุดเริ่มต้นและจุดจบที่ขดพันกลับไปกลับมาเหล่านี้คือสัญลักษณ์ของการเวียนว่ายตายเกิด สังสารอันเกี่ยวพันของชีวิตในโลกนี้กับชีวิตในโลกแห่งวิญญาณ และช่องว่างตรงกลางระหว่างเส้นทางเวียนว่ายเหล่านี้คือสุญญตา ความไม่มีอยู่...” (หน้า 183)

จากตัวอย่างผู้เขียนใช้อุปมาโวหารเรื่องเชือกที่มีการร้อยกลับไปกลับมาที่มีความซับซ้อนหลายชั้น เปรียบเทียบให้เห็นหลักธรรมในพระพุทธศาสนาเรื่องการเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏของมนุษย์บนโลกนี้ซึ่งไม่มีสิ้นสุด และมีหลักธรรมในพระพุทธศาสนาเรื่องสุญญตา ความไม่มีอยู่แทรกอยู่ระหว่างการเวียนว่ายตายเกิดของสรรพสัตว์เหล่านั้น สุญญตาในทัศนะพระพุทธศาสนาคือความว่าง มุ่งถึงความว่างกิเลสและว่างจากทุกข์ซึ่งเกิดจากกิเลส ว่างบาป

อภุศลทุจริต เป็นการว่างจากความทุกข์เพราะเกิดจากบาปอกุศลทุจริต (สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก, 2559) หลักสัญญาตาในพระพุทธศาสนา หลักธรรมข้อนี้ผู้เขียนได้ใช้อุปมาโวหารเปรียบเทียบโดยใช้ถ้อยคำภาษาซึ่งมีความรัดกุมแฝงปรัชญาชั้นสูงเปรียบเทียบให้ผู้อ่านเห็นภาพชัดเจน โดยอุปมาเปรียบเทียบเป็นเส้นเชือกวิธีการนี้ทำให้อ่านนั้นสามารถมองเห็นภาพได้อย่างเด่นชัดมากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาภาษาอุปมาโวหารของวีรพร นิติประภาณัน พบว่ามีการใช้วิธีการเขียนโวหารชนิดนี้จำนวนมาก ผู้เขียนเล่าเรื่องโดยใช้วิธีการอุปมาเปรียบเทียบสิ่งของ อารมณ์ความรู้สึก นิสัยใจคอ ลักษณะการแต่งกายของตัวละครที่ปรากฏในเรื่องกับอีกสิ่งหนึ่งซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับหลักแนวคิดพระพุทธศาสนา เช่น ภาพแขวนของแม่จำนวนมากและอารมณ์ความรู้สึกล้มเหลวของแม่กับอัฐิเก็บกระดูกของคนตายที่ตั้งอยู่เรียงรายไม่เป็นระเบียบในวัด ความวุ่นวายของผู้คนเปรียบกับบอภิมหาจริตและเส้นเชือกอุปมาเปรียบเทียบได้กับการเวียนว่ายตายเกิดของสรรพสัตว์โดยมีหลักสัญญาตาแทรกอยู่ตรงกลาง การใช้อุปมาโวหารของวีรพร นิติประภาณัน ทำให้การเล่าเรื่องของละครในนวนิยายวีรพร นิติประภาณัน มีมนต์ขลัง สามารถสะกดความรู้สึกของผู้อ่านให้รู้สึกหลงใหลติดตามผลงานการเล่าเรื่องตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงบรรทัดสุดท้ายอย่างมีประสิทธิภาพ

4.5 สาธกโวหาร

สาธกโวหาร เป็นการใช้โวหารภาษาที่มุ่งให้ความชัดเจน โดยการนำเสนอตัวอย่าง เพื่อให้การเล่าเรื่องนั้นมีความชัดเจนและหนักแน่นน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น สาธกโวหารเป็นองค์ประกอบเสริมในการใช้ภาษาสำหรับบรรยายโวหาร พรรณนาโวหารและเทศนาโวหาร อย่างไรก็ตามจากผลวิเคราะห์การใช้โวหารภาษาที่นำเสนอแนวคิดด้านพุทธศาสนาในนวนิยายเรื่อง ไล่เดือนตาบอดในเขาวงกตของวีรพร นิติประภาตามแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้โวหารภาษาของปาริฉัตร พยุงศรีนั้นไม่พบว่ามีลักษณะการใช้สาธกโวหารภาษาดังกล่าว

5. อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวเคราะห์การใช้โวหารภาษานำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาในนวนิยายเรื่อง ไล่เดือนตาบอดในเขาวงกตของวีรพร นิติประภาตามแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้โวหารของปาริฉัตร พยุงศรี ตามประเด็นเกี่ยวกับ 1) บรรยายโวหาร 2) พรรณนาโวหาร 3) เทศนาโวหาร 4) อุปมาโวหาร และ 5) สาธกโวหาร (2554: 42) นั้นทำให้เราเห็นถึงแนวคิดกลวิธีและตัวอย่างการใช้ภาษานำเสนอแนวคิดและภาษาวรรณศิลป์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์วรรณกรรมของวีรพร นิติประภา ในรูปแบบต่าง ๆ

ผลของการศึกษาดังกล่าวพบว่า วีรพร นิติประภา นั้นได้ใช้วิธีการเขียนอุปมาโวหารชนิดนี้จำนวนมากที่สุด โดยผู้เขียนได้เล่าเรื่องใช้วิธีการอุปมาเปรียบเทียบกับสิ่งของอารมณ์ความรู้สึก นิสัยใจคอ ลักษณะการแต่งกายของตัวละครที่ปรากฏในเรื่องกับอีกสิ่งหนึ่งซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับข้อหลักแนวคิดพระพุทธศาสนา รองลงมาได้แก่การเขียนแบบการบรรยายโวหารเล่าถึงลักษณะและอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร มีวิธีการบรรยายเป็นขั้นเป็นตอน สอดแทรกรายละเอียดของตัวละครที่มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกับแนวคิดและหลักคิดในพระพุทธศาสนาอย่างไร วิธีการดังกล่าวนี้ช่วยให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจในรายละเอียด ลักษณะ อารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร ทำให้การเล่าเรื่องดำเนินไปอย่างลื่นไหลและไม่สะดุดความรู้สึกของคนอ่าน ลำดับต่อมาได้แก่การใช้พรรณนาโวหารเล่าให้ปรากฏเห็นภาพความงดงามอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครในอดีตซึ่งมีความสุขเมื่อได้ไปเที่ยวกับคนรักในสถานที่สำคัญในทางพระพุทธศาสนา เช่น โบสถ์ วัดวาอาราม วิหาร เป็นต้น ผู้เขียนได้พรรณนาถึงความงดงามของภาพวาดในวิหารพร้อมกับพรรณนาถึงความสุขของชาเรีย วิธีการเหล่านี้ช่วยเพิ่มอรรถรสในนวนิยายของวีรพร นิติประภามากยิ่งขึ้น สำหรับเทศนาโวหารภาษานั้นผู้เขียนใช้น้อยมาก มีเพียงการยกเอาคำพูดของลุนธนิธยาติสนิธของชาเรียและชาลิกาสอนเรื่องการทานอาหารให้กับชาเรียมีหลักแนวคิดพุทธศาสนา คือความนึกคิดและจิตวิญญาณตัวอย่างเดียวเท่านั้น อย่างไรก็ตามจากผลวิเคราะห์การใช้โวหารภาษาที่นำเสนอแนวคิดด้านพุทธศาสนาในนวนิยายเรื่อง ไล่เดือนตาบอดในเขาวงกตของวีรพร นิติประภาตามแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้โวหารภาษาของปาริฉัตร พยุงศรี นั้นไม่พบว่ามีลักษณะการใช้สาธกโวหารภาษาดังกล่าว

6. ข้อเสนอแนะ

บทความเชิงวิชาการชิ้นนี้เป็นการศึกษาและวิเคราะห์การใช้โวหารภาษานำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาเท่านั้น อย่างไรก็ตามจากการศึกษาการใช้โวหารภาษาในการแตงนวนิยายเรื่อง ไล่เดือนตาบอดในเขาวงกตของวีรพร นิติประภา นั้นยังมีประเด็นที่น่าสนใจอีกคือ

6.1 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) เสนอแนะให้ศึกษากลวิธีในการเล่าเรื่องในนวนิยายเรื่องไล่เดือนตาบอดในเขาวงกตของวีรพร นิติประภา

2) เสนอแนะให้ศึกษาการใช้ถ้อยคำ ประโยค กระบวนการเชื่อมโยงความที่นำเสนอ การใช้ภาพพจน์ การใช้สำนวนภาษา และการใช้ภาษาสนทนาตามแนวความคิดพุทธศาสนาในนวนิยายเรื่องไล่เดือนตาบอดในเขาวงกตของวีรพร นิติประภา

3) เสนอแนะให้ศึกษาการใช้ภาษาที่นำเสนอแนวความคิดในรูปแบบอื่นๆ อาทิ เช่น ทางสังคมวัฒนธรรม ทางจิตวิทยา เป็นต้น นอกเหนือจะศึกษาเพียงแค่การใช้ภาษาที่นำเสนอแนวความคิดเฉพาะพระพุทธศาสนา

เอกสารอ้างอิง

- กมลทิพย์ กาลพันธ์. (2559). **วรรณคดีร้อยแก้วสมัยรัตนโกสินทร์หลังได้รับอิทธิพลตะวันตก ประเภทบันเทิงคดี (นวนิยาย) ยุคแรก.** (ออนไลน์). แหล่งที่มา <http://lms.skru.ac.th/course/info.php?id=712>.
- จดหมายข่าวเทวาลัย สานสายใยชาวอักษรฯ. (2558). **สรุปเนื้อหาการเสวนาไล่เดือนตาบอดในเทวาลัย.** (ออนไลน์). แหล่งที่มา http://www.arts.chula.ac.th/dhevalai/doc/dhevalai_year7no30.pdf.
- จิระนันท์ อนันต์ไทย. (2557). **บทความรายการบ้านเมืองเรา: เรื่องสั้นและนวนิยายไทย.** (ออนไลน์). แหล่งที่มา http://www.1374.org/5_radio/1_radio_isoc/1_banmuang/3_text/2557/7_57/10bm.pdf.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2559). **ไล่เดือนตาบอดในเขาวงกต ผลงานวีรพร นิติประภา คว่ำซีไรต์ปี 58.** (ออนไลน์). แหล่งที่มา <http://www.thairath.co.th/content/534156>.
- ธนกร ชุสุขเสริม. (2559). **การวิเคราะห์เรื่องกายกับจิตในปรัชญาพุทธศาสนาเถรวาทและเตลส์การ์ตส์.** (ออนไลน์) แหล่งที่มา <file:///C:/Users/DR%20DAR0/Downloads/33300441.pdf>.
- บุญมี แทนแก้ว. (2543). **ญาณวิทยา (ทฤษฎีความรู้).** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ปาริฉัตร พยุงศรี. (2554). **ภาษาที่นำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาของสไบเมือง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทย).** กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2538). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 9.** กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2545). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม.** กรุงเทพฯ: เอส. อาร์. พรินติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด.
- โพสต์ทูเดย์-ข่าวบันเทิง. (2558). **ไล่เดือนตาบอดในเขาวงกต คว่ำซีไรต์ปี 58.** (ออนไลน์). แหล่งที่มา <http://www.posttoday.com/ent/thai/395408>.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน.** กรุงเทพฯ: บริษัทสิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์.
- วีรพร นิติประภา. (2558). **ไล่เดือนตาบอดในเขาวงกต.** กรุงเทพฯ: มติชน.
- สถาบันการศึกษาเพื่อสร้างประชาธิปไตย. (2557). **ความหมายของคำว่า ลัทธิอนาธิปไตย.** (ออนไลน์). แหล่งที่มา http://lovedemocracy01.blogspot.com/2014/03/blog-post_1684.html.

- สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก. (2559). **ความว่าง**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา <http://www.dharma-gateway.com/monk/preach/somdej/sd-051.htm>.
- อรพรรณ จันทรวงศ์ไพศาล. (2557). **ไล่เดือนตาบอดในเขาวงกต วีรพร นิติประภา นิยายรัก น้ำเน่า บนเงา ความขัดแย้ง**. (ประชาชาติธุรกิจออนไลน์). แหล่งที่มา http://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1396865505.
- ASTV ผู้จัดการออนไลน์. (2558). **ม้ามืด! นวนิยายไล่เดือนตาบอดในเขาวงกต โดยวีรพร นิติประภาคว่ำซีไรต์ 58**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา <http://www.manager.co.th/CelebOnline/ViewNews.aspx?NewsID=9580000118302>.